

Posudek oponenta diplomové práce

Název: Vaněk Valečovský z Kněžmostu

Autor: Klára Branišová

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: 710505T021 Historie

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Oponent: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Autorka si cestu k tématu otevřela již předchozí bakalářskou prací, kterou jsem měl možnost posuzovat v roli oponenta a mohu tedy srovnávat oba texty. Diplomová práce není pouhým rozšířením předchozí bakalářské, Klára Branišová nyní podala promyšlenou a ucelenou biografii významné osobnosti poděbradské éry českých dějin Vaňka Valečovského z Kněžmostu.

Sleduje jeho společenský i majetkový vzestup od úřady podkomořího královských věnných měst, konšela a posléze purkmistra Starého Města pražského až po podkomořího královských měst a vlivného člena královské rady. Svou kariéru založil Vaněk Valečovský na spolupráci s Jiřím z Poděbrad, která byla oboustranně prospěšná.

Největší pozornost autorka soustředila na zkoumání aspektů úřadu podkomořího královských měst, které pak dokládá rozбором konkrétních případů z Vaňkova života v kontextu dobového dění a spojení s Samuelem z Hrádku, který se stal Vaňkovým švagrem (část starší literatury ho označovala za Vaňkova zetě). Samostatnou a z mého pohledu zdařilou kapitolu K. Branišová věnovala rozboru Vaňkova Traktátu proti panování kněžskému a zaznamenává tak jeho dopad na historické dění. Zde bych jen doporučil šířeji rozebrat obvinění, podle něhož uražený Rokycana ze sobeckých zájmů hledal spojení s řeckou církví, v reálu bylo toto jednání a známá mise Jana Angelika iniciováno druhou stranou.

Autorka dobře zvládá historické řemeslo, poznámkovému aparátu nelze prakticky nic vytknout, líbí se i mi rozbor symboliky užívané a spojované s Vaňkem Valečovským, především alegorie království jako vozu taženému současně na dvě protikladné strany. Souhlasím se závěrem, že realizátorem přestavby hradu Valečov mohl být opravdu jen Vaněk i s přibližnou datací této přestavby.

Drobné připomínky mám k oblasti heuristiky, ve výčtu pramenů však postrádám Palackého edici *Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georg's von Podiebrad (1450-1471)* či Bachmannovu *Urkunden und Actenstücke zur österreichischen Geschichte im Zeitalter Kaiser Fridrich III. und König Georg von Böhmen (1440-1471)*. Nerozumím, proč autorka do výčtu odborné literatury zařadila i románovou trilogii Bohumila Říhy, pokud se chtěla zabývat „druhým životem“ své postavy, pak měla díla odrážející jeho životní osudy v krásné literatuře vyčlenit do samostatného oddílu.

Ke kladům práce jednoznačně náleží kvalitně zpracované přílohy, přináší nejen rodokmen Valečovských a mapu Vaňkových držav, ale především podrobný itinerář a přehled majetkových transakcí.

Z dílčích připomínek uvádím výběrově následující:

s. 26 Prosím blíže osvětlit, proč podle autorky neměl jakožto podkomoří královských měst z pověření svého úřadu žádnou moc nad Starým Městem pražským ?

s. 45 situace v Kadani byla složitější a vypovědět vzpurné kadaňské měšťany mohl Vaněk Valečovský jen díky záštitě vojska, kterému velel králův syn kníže Jindřich.

s. 53 Rokycana nebyl zvolen pražským arcibiskupem pouze laiky, ve volitelském sboru byli paritně zastoupeni kněží

s. 73 pakliže Vaněk z úřadu podkomořího odešel v roce 1467, pak důvodem nemohla být válka mezi králem Jiřím a Matyášem Korvínem, ta vypukla až v dubnu následujícího roku.

s. 75 výklad slovního spojení *doctor idoneus* bych ze strany husitského teologa a diplomata Martina Lupáče chápal jako ironický až posměšný, právě politiku, kterou Vaněk prosazoval vůči kališnickým kněžeům, Lupáč tvrdě kritizoval a neváhal podrobit ostrým výtkám ani samotného krále Jiřího.

Závěr: Diplomovou práci považuji za zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V Hradci Králové 13.8. 2018

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.